

SUÇ, GÖÇ, ÇOCUK

Dr. İbrahim BALCIOĞLU*, Dr. Neşe KOCABAŞOĞLU*, Dr. B. Mert SAVRUN*

ÖZET

Kente göç ile birlikte, ailenin çocuklar üzerindeki denetimi azalmaktadır. Kentin özgür havası gencin, ailesi ile problemler yaşamasına yol açmaktadır. Geçim sıkıntısı, evdeki çatışma çocuğun aile dışı gruplara kaymasına sebep olmaktadır. Bu gruplar çocuğun suça yönelmesine, suç işlemesine ve cezaevine girmesine neden olan faktörlerden en önemlisidir.

SUMMARY

The control of family on children decreases with the frequency of immigration to urban regions. The free atmosphere of urban areas lead to problems between the family and the youngsters. Financial problems and conflicts within the family lead the youngsters shift to other groups rather than family. These groups are one of the most important factors leading youngsters to crime and prison, as well.

Suç, insan ruhundaki kötülükten, kalımsal ve bedensel özelliklerinden toplumsal sebeplerden kaynaklanır. Suçluluk, kişiyi toplum halinde yaşayan öteki bireylerin karşısına çıkararak bir çatışmanın ürünüdür. Ceza Hukukuna göre; suç, yasanın cezalandırdığı harekettir (Yarsuvat, 1980).

Biyolojik bir varlık olarak dünyaya gelen çocuğun, sosyal varlığa dönüşmesi sosyalleşme süreci ile olur. Büyüyen çocuk çevresi ile etkileşim sonucu onları taklit eder. İnsan, içinde bulunduğu sosyal, ekonomik, kültürel şartların, gelenek, töre ve yasaların, fiziksel çevrenin ve daha birçok etkenin tesirindedir. Bu faktörlerin karmaşık etkileşimi sonucu bir birey olarak toplumda yerini alır (Yavuzer, 1986).

Çocuk suçluluğunu, yetişkinlik dönemi suçluluğundan ayırt eden en önemli özellik bu dönemin kişilik gelişimi de "problemi devre" diye adlandırılan ergenlik dönemine rastlamasıdır. Ergen, ailesinin yasaklamalarına ısrarla karşı koyar. Yeterince olgunlaşmamış olmasının sonucu, gençte belirgin bir denge-sizlik görülür. Bu kritik dönemdeki gencin işlediği suçu bu devrenin özelliklerinden soyutlayarak ona alelade bir suçlu gözü ile bakmak imkansızdır (Yavuzer, 1982).

Çevreden, toplumsal kabul bekleyen genç, beğenmediği bazı kuralları yeniden düzenlemeyi düşünür. Bazı davranışlarının kimseyi memnun etmediğini görür. Ergen yaşı gereği kuralların sebeplerini

kavrayamaz.

Çocukta "Ben" oluşturan tavır alışlar, ailedeki kişiler arası ilişkilerde kurulur. Ailede kurulan yapılar dinamik olup, daha sonraki ilişkilere yön verirler. Ülkemizde, yapılan araştırmada, çocuk suçluluğunda psikososyal problemlerin ağır bastığını ortaya koymuştur.

Çocuk, yargılama sürecinin birinci amacı ceza vermekten daha çok çocuğu suça iten etkenlerini bulup, olumsuz şartlardan uzaklaştırmak, toplumla uyumlu bir beraberlik yaşamasını sağlamaktır (Yavuzer, 1982).

Birçok araştırmacı insanları suç işlemeye sevk eden sebeplerin başında ailenin geldiğini kabul etmektedir. Ailenin çocuktan beklentileri, o çocuğun hayatını ve çevresi ile duygusal iletişimini önemli ölçüde etkileyecektir. Bu yüzden, insanın yaşamı boyunca seçme özgürlüğüne sahip olmadığı tek şey ailesidir.

Parçalanmış aile deneyimi, çocuğun toplumsallaşma sürecini kesintiye uğratması sebebiyle hatalı ve eksik bir sosyalleşmeye yol açar. Bunun sonuçlarından biri de suç davranışıdır. Araştırmalar suçlulukla parçalanmış aile deneyimi arasında ilişkiler bulunduğunu desteklemektedir (Uluğtekin, 1991).

Birçok araştırma, parçalanmış aileden gelen suçlu çocukların oranının parçalanmamış olanlardan gelenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Bazıları ise özellikle ayrılık ya da boşanma gibi bir sebeple kendini gösteren aile parçalanmasının suçlulukla daha fazla ilişki olduğunu vurgu-

(*) İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Psikiyatri, Anabilim Dalı

lamaktadır.

Ana-baba-çocuk ilişkileri çocuğun yeterli ya da yetersiz toplumsallaşmasında, dolayısı ile suçlu davranışın ortaya çıkmasında önemli rol oynar. Ana-baba-çocuk ilişkilerinde, ebeveynin çocuğuna ilişkin bakım ve eğitimi içeren davranışlarını ve çocuğun bunlara ilişkin algısı toplumsallaşma sürecinde başlatır (Koptagel G, 1981).

Sert ve otoriter bir baba, çocukta olumsuz tavırların oluşmasına onun uyumsuz bir birey olmasına, hatta evden kaçma gibi davranışlarla antisosyal davranışa ilk adımlarını atmalarına sebep olmaktadır.

Ana-babalar bilmelidir ki, aşırı koruma ve hoşgörünün egemen olduğu eğitim ve disiplin anlayışı kadar, aşırı sert ve otoriter bir uygulama da yanlış ve zararlıdır. Çocuğun sağlıklı, ruhsal ve toplumsal bir gelişme gösterebilmesinin ilk şartı ailede tutarlı bir eğitim uygulanması ve belirli bir ölçüde otoritenin varlığıdır.

Sosyal bilimciler ve eğitimciler, suçluluğun öğrenilmiş bir süreç olduğunu kabul etmekte ve suçluluk eğilimlerinin normalden sapsmiş davranış şekilleri olduğu kadar, grup yaşamına bağlı olan bir sorun olduğunu savunurlar (Sutherland, 1955).

Eğitilmiş olmak, anne-babaya hiç değilse kendi davranışlarını eleştirme ve denetleme imkanını vermektedir. Suçla ilgili yapılan araştırmalarda suçlu çocukların ailelerinin sorunlarından birinin de eğitimsizlik olduğu ortaya koymaktadır.

Ailenin sosyo-ekonomik şartları ile hayatının ruh sağlığını etkilediği gibi çocuğun kişiliğini de etkiler. Arzularına doyum bulamayan veya somut olarak açlığa ve kötü hayat şartlarına mahkum olan çocuklarda yoğun bir endişe görülür. Bu, kişiliğinde derin izler bırakır ve çocukta sürekli bir güvensizlik hali yaratır (Kağıtçıbaşı, 1988).

Aile ve arkadaş çevresi öteki bireylerle çalışma alışkanlığını kazandırırken, okul bir toplumsal kurum olarak bu alışkanlığını sürdürür.

İnsancıl, bireyi geliştiren, hayata hazırlayan eğitimin önemine karşılık, eksik, yetersiz yanlış eğitim birçok problemin kaynağı olabilmektedir.

Okuldan uzaklaşma özellikle yeni yetişen gencin hayatında ani bir değişme ve kesintiyi oluşturur. Böyle bir uzaklaştırma çocuğu aile hayatı içinden koparmakta ve bir ergen krizinin patlak vermesine yol açmaktadır (Koptagel, 1981).

Okula başlama yaşının gecikmesi çocuk için önemli bir engeldir. Suçlu çocuklar okula yaşitlarına

göre geç başlamışlardır.

Okulda istenilen kalitenin tutturulması, çocuk suçluluğunun önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Arkadaş seçiminde deneyimsiz olan çocuk için grup içindeki hatalı davranış örneklerini model alma ve bunları kabullenme kolay olacaktır. Aynı zamanda çocuk diğer yaşitları ile etkileşerek suç olan davranışı benimseyip uygulayacaktır. Çocukların 3-5 kişilik gruplar halinde suç işlenmeyi tercih ettikleri gözlenen bir husustur (Gökçen, 1997).

Çocuk, fizyolojik gelişimi ve toplum içinde sahip olduğu statüsü itibari ile, tüketici bir unsurdur. İlk dönemlerinde, günümüzde ise gelir dağılımı bozuk ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, çocuk işgücüne sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu grup ülkelerde gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarının erken yaşta çalışma hayatına atıldığını görmekteyiz.

GÖÇ

Toplumsal göçebe veya yerleşik olması ile köyde ve kentte yaşıyor olması bireyin davranış biçimleri için önemli belirleyicilerdir. Çok hızlı bir iç göçle büyük kent mahallelerine eklenen taşra insanının derin ruhsal sıkıntılarının dışavurumu, özünde toplumsal olan problemleri sıklıkla tek tek vakalar halinde kent gündemine taşımaktadır. Demografik etkenlerin ekonomik ve kültürel problemlerle iç içe bulunması, suç olgusunu ortaya çıkarmakta ve suçluluğun artışına sebep olmaktadır.

Çarpık olmuş bir kentte yeni gelen kişi geleneklerini sürdürmez. Göç etmiş yerle içine yeni girdiği ortama arasında bir bağdaşıklık göremez. Çaresizlik ve mahrumluk çekmekte, çoğu zaman farklı derecelerde bunalmalara düşmektedir. Kentteki köylü bağlanabileceği insancıl bir şeyler bulabilmek için derin bir istek duyar. Kişiliğini ifade etmek ve kendi adına davranışta bulunmak için, güçlü bir tutku duyan bir insan çoğu kez aradığına ulaşamamakta ve mutsuz olmaktadır. Psikososyal ve ekonomik sıkıntıların büyük bir kısmını bu bocalama durumunun bir fonksiyonu olarak görebiliriz (Sencer, 1970).

Toplumdaki bireylerin normal dışı davranışlar içinde olmalarında kırdan kente göçün rolü, daha geçen yüzyılın başlarında kesin çizgilerle ortaya çıkmıştır. Ülkemizde 1970'lere kadar yapılan araştırmalar daha çok köy problemlerine yöneliktir. Çatışan rollerin heyecan birikimine yol açtığı, izole hayatın

ise uyumsuzlukla sonuçlandığı kentteki hayatın, davranış bozukluklarını artırıcı olduğu ilgili meslek çevrelerince kabul edilmektedir (Kıray, 1982).

Kırdan kente göç olgusunun meydana getirdiği temel problemlerden biri hızlı gecekondulaşmadır. Gecekondulaşma işsizlik, konut, çevre, trafik gibi problemlerle birlikte, uyumsuzluğun yeni bir hayat tarzında kaynaklanan temel bir mesele olduğu görülmektedir. Bu uyumsuzluk, güç şartlardaki çocuklar için önemli bir zemin meydana getirmekte, çocukların suça itilmesini hızlandırmaktadır.

Göçü ve kentleşmeyi doğuran sebepler genellikle itici, iletici ve çekici güçlerdir. İtici güçler, nüfusu köy dışına iten her türlü etmenlerdir. İletici güçler köylerden kopan nüfusu kentlere, büyük merkezlerle taşıyan ulaşım araçlarındaki ve imkanlarındaki gelişmelerdir. Çekici güçler ise kentin sosyal ve ekonomik canlılığıdır (Keleş, 1984).

Kentleşme özellikle gelenek ve göreneklerin zamanla kaybolmasına sebep olur. Kent hayatı geleneksel davranış ve ilişkileri yeni şartlar içinde eritmekte ve kişileri çok sayıda roller içine itmektedir. Bu durum bazı düzensizliklerin ve problemlerin kaynağını meydana getirir.

Motivasyon ve şartları ne olursa olsun gerçek şudur ki; her göç, insanları ruhsal streslerle karşılaştırır. Bu sebeple kişinin uzun bir kuşaklar tarihi ile kökleşip uyum yaptığı çevresinde sağladığı dengenin, yeni çevrede ağız yada hafif, geçici yada sürekli, bozulma ihtimali çoktur (Keleş, 1984).

Ailesi kente göçmüş olan ilk kuşak üyeleri, hayatlarının dış görünüşünde kente ait yaşam geneline uysalar da, aile içi tutumları, ailenin diğer üyeleri ve özellikle daha genç kuşaklarına davranışları, geniş aile kavramından etkilenmektedir. Kökenlerinden kopmuş olmanın getirdiği yalnızlık ve bilinçdışı suçluluk duyguları taşımaktadırlar. Kente göç eden ailelerde, her ne kadar biçim açısından çekirdek aile tipi hayat sürdürülürse de ailenin sosyal yaşam ve güvencesinde geniş aile ölçüleri uygulanmaktadır. İçinde henüz yabancı kaldıkları, bütünleşemedikleri, genel sosyal güvencelere tam olarak güvenemedikleri, yada bu güvencelerin gerçekten de yeterli olmadığı ortamlarında, böylesine bir hayat ve davranış biçimi, onlara daha güvenli bir destek sağlamaktadır (Özbek, 1983).

Kente gelenler başlangıçta kendi köyünden gelmiş akraba veya tanıdıklarının yanına yerleşmekte, sonra yavaş yavaş kentle ilişki kurmaya başlamakta-

dırlar. Kente yeni gelenler öncelikle hayatlarını devam ettirecek, yeni geçim kaynakları arama, uygun bir iş bulma aileyi barındıracak bir konuda sahip olma problemleri ile karşı karşıya kalırlar. Uyum sorunu ise daha farklı biçimde, uzun vadeli ve psikolojik kökenli olarak ortaya çıkmaktadır. Yerleşilen çevre ile ilgili olarak geleneklerde zayıflama bireysel ve ailevi problemlere yol açar (Geray, 1966).

Kente göç ile birlikte, ailenin çocuklar üzerindeki denetimi azalmaktadır. Ayrıca, aile içinde de yeni kent toplumunun istediği kişiliği verecek şekilde otorite ve sevgi ilişkileri gelişmemiştir. Buna rağmen kentlerde çocuklarının sosyalizasyonu sağlayan aile dışındaki kurumlardan, söz konusu küçükler, yeterince yararlanamaz. Göç eden anne baba köydeki davranış biçimlerini hemen değiştirememektedir. Bu durum kentin özgür havasında bulunan gencin aile ile sorunlar yaşamasına yol açmaktadır (Kıray, 1982).

Kırsal alanlardan kente göç birçok şey gibi gencin kişilik oluşumunu da etkileyecektir. Yeni yetişen genç çevre ile kuvvetli bağlarının olduğu bir devrede ortam değişikliği ile karşı karşıya bırakılırsa oluşumunda yıpratıcı etkiler ortaya çıkacaktır.

Genç kendini çevreleyen şartların olumlu yada olumsuz oluşu ölçüsünde kent hayatının gerekleri ile uyum veya çatışma durumunda olacaktır. Kente uyum zamana bağlı olduğu için belli bir süre sonra şehre gelenler apayrı bir kültür meydana getireceklerdir. Kentleşme aile yapısı üzerinde eğitim, kültür, teknolojik imkanlar ve konfor sağlamak gibi olumlu etkilerde bulunması yanında, aile bağlarının zayıflaması gençlerin aile dışında gruplara kayması gibi menfilikler de getirir. Grupların olumsuz hareketlerine katılarak suça yönelmeler, boşanma ve evlilik dışı ilişkiler bu tip olumsuz etkilerin sonucudur (Sencer, 1970).

Kentte bir diğer önemli sorun işsizlik ve geçim sıkıntısıdır. Toplumsal ekonomik düzeyin düşüklüğü, bir yandan maddi yaşama şartlarını ağırlaştırdığı için; bir yandan da toplumsal güçlükleri yoğunlaştırması sebebi ile dolaylı olarak kente ait uyum açısından menfi bir etkide bulunmaktadır (Kıray, 1982).

Şehir bölgelerine göre olayında genel bireylerde gerek ailenin yapısı içinde çevre karşısında kültürel intibaksızlık görülmektedir. Bunun yanı sıra kırdan gelenler işsiz kalmaları halinde sosyal dayanışma şuurunu yitirerek kendi sosyal grupları içine çekilmele-ri söz konusudur.

Çocuğun uyumsuzluk belirtisini değerlendirirken

şu etkenleri göz önünde tutmalıyız

- **Çocuğun gelişim dönemi:** Belirti belli bir gelişim döneminin karakteristiğidir, bu dönemde sıklıkla görülür.
- **Belirtilerin sıklığı ve gücü:** Davranışlarını her türlü çevrede dizginleyemeyen bir çocuk problemlili sayılabilir.
- **Belirtilerin sürekliliği:** Geçici belirtiyle süreklilik gösteren semptom aynı değildir.
- **Belirtilerin birlikteliği:** Başka hangi belirtilerle eşlik ettiğini bilmek önemlidir. Tek bir kriterle uyumsuzluk tespit edilemez (Yavuzer, 1982).

UYUMSUZLUK ÇEŞİTLERİ

A. Davranış Bozuklukları

Sürekli hırçınlık, sinirlilik, geçimsizlik, kavgacılık, okuldan kaçma, çalma, yangın çıkarma, sürekli başkaldırma ve kuralları çiğneme gibi belirtiler bu kümede toplanır. Bu çocukların çevre ile ilişkileri sürekli olarak gergin ve sürtüşmelidir. Aileleri bu çocuklarla iletişim kuramaz. Problemler derinleşerek sürer.

B. Duygusal Bozukluklar

Korkular, kuruntular, saplantılı düşünceler, uyku bozuklukları, kekemelik, tikler gibi problemler çocuğu rahatsız eder. Bu çocukların çevreleri ile ilgileri kötü değildir; gergin, güvensiz ve çekingen çocuklardır. Temelinde aile iletişim problemleri vardır.

C. Alışkanlık Bozuklukları

Parmak emme, mastürbasyon, dışkı kaçırmaya, gece işemeleri gibi alışkanlıkların düzensizliği ile belirtiler bu kümede toplanır. Çocuklar normal yollarla alamadıkları ilgi ve şefkati, normal olmayan tepkiler vererek toplamaya çalışırlar.

D. Ağır Ruhsal Bozukluklar

İçer kapanıklık veya psikoz denen çocuğun uyumunu her alanda sürekli olarak bozan ruhsal hastalıklar bulunmaktadır.

SUÇLULUK DAVRANIŞININ ÖZELLİKLERİ

1. Aşırı Derecede İtaatsizlik ve Karşı Koyma
2. Ana-babaya, Otoriteye Düşman Olma:
Suçlu çocuklarda otorite genellikle polis, hakim

ve cezaevi personelidir.

3. Yalancılık:

Buradaki yalan birtakım bencilce sonuçlar elde etme amacı ile bilerek ve isteyerek başkalarını aldatmaktır. Bu anlamda yalancılığın "kendini kontrol edememek" ve "aşırı bencillikle" çok yakın bir ilgisi vardır. Bu durum, çocukların eğitimlerinde onları toplumsallaştırma işinin yeterince iyi yapılamamasından kaynaklanır (Yarsuvat, 1980).

4. Hırsızlık, Yankesicilik, Sahtekarlık:

Ailenin çocuğa, mülkiyetle ilgili kavram ve alışkanlıkları kazandırmamış olmasından ileri gelir. Hırsızlıkların bir başka grubunu da yeni ve heyecan verici deneyimler yaşamak, çevresini atlatarak bir üstünlük veya egemenlik duygusu yaşamak amacı ile yapılanlar oluşturur.

En fazla ekonomik sebeplerden dolayı çalmalar görülür. Çocuk ve gençlerin hırsızlıklarının bir bölümü de ana baba baskısına yada duygusal etkileşimin eksikliğine karşı bir tür simgesel başkaldırıdır. Yada çocuğun anneden alamadığı sevgiyi, çalarak almaya çalışmasıdır.

5. Evden Kaçma:

Burada cezalandırma korkusu, kendisine iyi davranmayanları cezalandırma sebebiyle evden kaçma yaşanır. Evden kaçan çocuğun gideceği yer, her türlü suça zemin hazırlayan sokaklardır.

6. Okuldan Kaçma:

Okulda başarısız olan, arkadaşları ile uyum sağlamayan çocuk okuldan kaçar.

7. Saldırganlık ve Yıkıcı Davranış:

Tespit edilen saldırganlık halleri kendi eşyalarına veya başkalarına zarar vermektir. Çağdaş psikiyatristler, çocukta uyumsuzluğa sebep olan davranışların kökeninde saldırganlığın bulunduğu görüşünde birleşmişlerdir.

8. Kavgacılık, Huysuzluk, İşkence Etme ve Tahrik.

9. Davranış Bozuklukları:

"Anomie" sözcüğü, toplumda görece anlamında bir kuralsızlık ifade eder. Durkheim, anomi'yi kuralsızlık, kurala uymama belirtisi olarak kavramlaştırırken, her suçluluk türü, toplumsal ilişki ve denetimin farklı derecelerini yansıtır der.

10. Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı:

Ailede alkol kullanılması, çocukların davranış yapılarında önemli derecede etkili bir faktördür. Ailenin iç yapısını, statüsünü etkiler ve çatışmalara sebep olur. Çatışmadan kaçan çocuk ise kedinin sokakta bu-

lur. Suçlu vakalarının ana babasını model olarak alkole başlaması dikkat çeker.

Alkole başlama ve devamında arkadaş çevresinin de en az aile kadar güçlü bir rolü vardır. Alkol kullanan güçlü bir grubun üyesi olmak çocuk için bu ayrıcalıktır. Ancak uyuşturucu madde kullanımının temeline inildiğinde, davranışın daha karmaşık olduğu dikkat çekmektedir (Uluğtekin, 1991).

11. Cinsel Davranış ve Sapmalar:

Gençlerimizde önemli bir problem cinsel bilgiler konusunda sağlıklı bir eğitim almamalarıdır. Medyanın da bu konudaki tavrı gençlerimizin doyurulmamış cinselliklerinde sapmalara yol açmaktadır. Doğru bir eğitim ve yönlendirme ile sağlıklı bir cinsel kimlik sağlamak mümkündür.

Evlilik öncesi cinsel ilişki, gencin başlıca sorunlarından biridir. Çocuğun ana babası ile kurduğu aşırı bağımlılık veya gelişme döneminde homoseksüel bir insanla beraberliği onun heteroseksüel bir olgunlaşmayı yapamamasına sebep olur.

KAYNAKLAR

Yarsuvat D. Toplumsal Gelişim Sürecinde Çocuk Suçluluğuna Kriminolojik Açıldan Bakış, Akbank Yayınları, 12: 28-29. 1980
Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi, 6. Basım, s: 78-85, Remzi Kitabevi, İstanbul. 1986

Yavuzer H. Çocuk ve Suç, 4. Basım, s: 212-214, 189-190, Remzi Kitabevi, İstanbul. 1982
Uluğtekin S. Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma, s: 22-24, 37-39, 59-60, Bizim Büro Matbaa, Ankara. 1991
Koptagel G. Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile, s: 245-255, AK Yayınları, İstanbul. 1981
Sutherland EH. Principles of Criminology, pp: 112-118, 132-134, Lippincott Co, Chicago. 1955
Kağıtçıbaşı Ç. İnsan ve İnsanlar. 7. Basım, s: 145-146, Evrim Basım, İstanbul, 1988.
Gökçen B. Toplum ve Göç, Ulusal Sosyoloji Kongresi Özetleri, s: 81-82, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara. 1997
Gökçen B. Gecekondu Gençliği, Cilt 15, s: 104-106, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Rektörlük No: 4972, Ankara. 1971
Sencer Y. Türkiye'de Kentleşme, Bir Toplumsal ve Kültürel Değişme Süreci, s: 29-30, 78-80, Kültür Bakanlığı Yayını, Yayın No: 345, Ankara. 1970
Kıray M. Toplumsal Değişme ve Kentleşme, Kentsel Bütünleşme, s: 57-58, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Yayını; No: 4, Ankara. 1982
Keleş R. Kentleşme ve Konut Politikası, s: 43-45, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Rektörlük No: 540-541, Ankara. 1984
Özbek A. Sosyal Psikiyatriye Giriş, s: 143-144, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, Yayın No: 243, Ankara. 1983
Geray C. Şehirsel Toplum Kalkınması, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, s: 235-236. 1966